

Handleiding en Instructie Lijnrechter

Inleiding

In deze Handleiding en Instructie Lijnrechter (HIL) wordt uitleg gegeven over het functioneren van de lijnrechter op basis van zijn takenpakket en bevoegdheden vanuit de Officiële Spelregels Volleybal (OSV), daarbij aangevuld vanuit de “Handleiding en Instructie Arbitrage” (HIA).

Er is een speciale opleiding voor lijnrechters. Lijnrechters kunnen na deze opleiding doorgroeien en aangewezen worden in de nationale competitie, bij Europacup wedstrijden, bij vriendschappelijke interlands van nationale teams en zelfs bij officiële wedstrijden van de nationale teams.

Het werk van een lijnrechter is erg belangrijk! De lijnrechter is een volwaardige official en daardoor een onderdeel van de totale leiding bij een volleybalwedstrijd. Hij dient dit ook uit te stralen en er ook naar te handelen. De lijnrechter is resoluut en straalt overtuiging uit. Een lijnrechter die alert is, direct een beslissing neemt en dat op een professionele wijze aangeeft, is goed met zijn taak bezig. Hij heeft over het algemeen zelf weinig problemen en zorgt dan ook niet voor problemen voor de andere officials.

Als lijnrechter ben je een onderdeel van de wedstrijdleiding. Je bent als mede-official niet alleen maar aanwezig voor de scheidsrechters en voor de spelers, maar uiteraard op dit niveau ook voor het publiek en de eventueel aanwezige media.

Op dit moment wordt in de Nederlandse competitie alleen in de eredivisie, bij de Supercup en in de eindfase van het nationale bekertoernooi een wedstrijd geleid met 2 of 4 lijnrechters.

De leeftijdsgrens van de lijnrechter in de eredivisie is tenminste 16 jaar.

Overal waar “hij” staat in deze HIL, geldt vanzelfsprekend ook het vrouwelijke equivalent.

Juni 2022,
Taakgroep Spelregels

Inhoudsopgave

Inleiding	2
1. Wedstrijd voorbereiding & Protocol	4
1.2. Instructie aan de lijnrechters	4
1.3. Protocol	4
2. Functioneren tijdens de wedstrijd	6
2.1. Takenpakket	6
2.2. Samenwerking	8
2.3. Positie	9
2.4. Houding	12
2.5 Verantwoordelijkheden	14
2.6 Bal buiten de antenne	15
2.7 Fairplay	17
3. Na de wedstrijd	17
4. Bij internationale wedstrijden	18
Bijlage 1: Tekening 12, de officiële lijnrechtetekens aangevuld met speciale aandachtspunten	19
Bijlage 2: Toelichting teken "Bal is aangeraakt"	21

1. Wedstrijd voorbereiding & Protocol

1.1. Organisatie vooraf

In de Nederlandse competitie wordt op eredivisie niveau de wedstrijd met twee lijnrechters geleid. Bij evenementen zoals play-off finales, bekerfinale, supercup en bij officiële internationale wedstrijden worden de wedstrijd meestal geleid met vier lijnrechters.

Lijnrechters worden door de aanwijzer van de Nevobo aangewezen voor hun wedstrijden. De aanwijzer communiceert hierover en het is van belang dat de aanwijzer jouw beschikbaarheid tijdig weet. Meestal wordt in de aanwijzing de posities (zie 2.3) van de lijnrechters aangegeven, maar het is ook mogelijk dat dit op verzoek van het jurylid of van de organisatie in onderling overleg nog vóór de wedstrijd wordt bepaald.

Voor de wedstrijd meld jij je bij het jurylid of bij de wedstrijdorganisatie. Je ontmoet de overige officials in de kantine of crew-ruimte. Eventuele nadere instructies kunnen dan nog worden gegeven.

Bij evenementen zoals wedstrijden van het nationale team kan er vanuit de organisatie aanvullende informatie worden verstrekt, zoals een afwijkend protocol.

Zorg dat je voor elke wedstrijd een uniform lijnrechters tenue draagt, afgestemd met je collega lijnrechters. Donkerblauwe pantalon, liefst met een donkere riem en een actueel Nevobo lijnrechtershirt. Shirts worden in de broek gedragen en er wordt bij voorkeur witte sportschoenen gedragen.

De organisatie van de wedstrijd zorgt voor uniforme vlaggen voor de lijnrechters.

1.2. Instructie aan de lijnrechters

De lijnrechters ontvangen de specifieke instructie voor de wedstrijd van de 1^e scheidsrechter tijdens het officiële inspelen aan het net. Deze instructie wordt gegeven vlak bij de tellertafel en wel zodanig dat de 1^e scheidsrechter het zicht op het speelveld kan behouden.

1.3. Protocol

- De lijnrechter meldt zich uiterlijk 60 minuten voor de officiële aanvangstijd van de wedstrijd bij het jurylid of bij de wedstrijdorganisatie.
- De lijnrechters komen uiterlijk 30 minuten voor de aanvang van de wedstrijd, samen met de 1^e en de 2^e scheidsrechter de wedstrijdruimte binnen, lopen naar de

tellertafel, maken kennis met de officials achter de tellertafel en laten eventueel hun naam op de juiste positie door de teller noteren in het (digitale) wedstrijdformulier.

- Tijdens de warming-up, na de toss en tijdens het inspelen aan het net door de teams wachten de lijnrechters onopvallend achter de tellertafel in de controleruimte op de instructie van de 1^e scheidsrechter en op de deelname aan de line-up.
- De lijnrechters zijn niet aanwezig bij de toss.
- In de eredivisie wordt op 4 minuten voor aanvang wedstrijd de wedstrijd aangekondigd en betreden de scheidsrechters, de lijnrechters en beide teams op het fluitsignaal van de 1^e scheidsrechter het speelveld.
- Na aankondiging van de wedstrijd schudden de spelers elkaar de hand en de scheidsrechters en de lijnrechters gaan op teken van de 1^e scheidsrechter (mogelijk achteruit lopend, afhankelijk van de plaats van tv-camera's) terug naar de tellertafel.
- Bij de presentatie van de scheidsrechters voor de wedstrijd stellen de lijnrechters zich op voor de tellertafel.
- In de eredivisie worden de lijnrechters voorgesteld direct na het voorstellen van de 1^e en 2^e scheidsrechter, op 2 ½ minuut voor aanvang van de wedstrijd.
- De lijnrechters pakken hierna hun lijnrechtervlag en gaan dan naar de hun aangewezen positie. Zodra de beginopstelling en de coaches van beide teams zijn voorgesteld, nemen zij hun positie nabij de hoek van het speelveld in en gaan daar in de uitgangshouding staan.

2. Functioneren tijdens de wedstrijd

In de Officiële Spelregels Volleybal (OSV) en in de Handleiding en Instructie Arbitrage Eredivisie (HIA) staat in spelregels 27 en 28.2 wat de taken en de verantwoordelijkheden van de lijnrechters zijn en hoe zij met hun tekens dienen om te gaan.

De lijnrechter kent zijn taken en verantwoordelijkheden en weet deze toe te passen. Zowel in het geval dat de wedstrijd met twee, alsook met vier lijnrechters geleid wordt.

Binnen zijn bevoegdheid/verantwoordelijkheid geeft de lijnrechter met het juiste officiële teken de gemaakte waarneming c.q. fout aan.

Zodra de lijnrechter een teken aangeeft zoekt hij direct oogcontact met de 1e scheidsrechter. Het oogcontact en het teken worden enkele ogenblikken aangehouden, zodat de lijnrechter zeker weet dat de 1e scheidsrechter het gezien heeft.

Alléén op verzoek van de 1e scheidsrechter herhaalt de betreffende lijnrechter het teken nog een keer, nooit op verzoek van spelers/coaches.

De 1e scheidsrechter bepaalt voor zichzelf wat hij met de waarneming van de lijnrechter doet; overnemen of overrulen. De lijnrechter mag zeker niet aandringen, mocht de 1^e scheidsrechter iets anders beslissen!

Zodra de lijnrechter ziet dat de 1^e scheidsrechter een andere beslissing neemt, haalt hij zijn teken zo snel mogelijk weg.

De lijnrechter gaat vervolgens professioneel in zijn uitgangshouding staan, klaar voor de volgende rally.

2.1. Takenpakket

Lijnrechter, de naam zegt het al, houdt in dat je o.a. al je beslissingen omtrent diverse lijnen van het speelveld moet aangeven. Het betreft naast “in” en “uit”, ook “bal is aangeraakt” en de bal binnen/buiten de passeerruimte naar de andere speelhelft. De manier waarop je dat doet is medebepalend voor hoe je overkomt en het zegt iets over je betrokkenheid bij de wedstrijd.

De lijnrechters op positie 1 en 3 controleren tijdens de wedstrijd of de antennes recht boven de zijlijn hangen. Indien dit niet het geval is, corrigeren zij dit voor aanvang wedstrijd, na een time-out of tussen twee rally's in, zodanig dat het spel zo min mogelijk wordt opgehouden.

Bij de uitgangshouding houdt je de vlag niet dwars voor je, maar je houdt de vlag met gestrekte arm naast de broekspijp aan de rechterkant. Zodra je een teken aan moet geven, dien je de vlag, met gestrekte arm, snel te bewegen.

Zodra je aan moet geven of een bal “in”, “uit” of “aangeraakt” is, dien je de vlag, met gestrekte arm, snel te bewegen naar de grond, c.q. het plafond. Bij touchés (“de bal is aangeraakt”), T12 (3), geef je dat aan door de linkerhand boven op de vlag te leggen. Zorg dat je dan met de vlag onder ooghoogte blijft opdat je de 1e scheidsrechter kunt blijven zien. Zie voor deze situaties ook de tekens 1, 2 en 3 en de bijbehorende tekst bij tekening 12 in bijlage 1.

Verder behoren de zijband in het net en de antenne ook tot je bevoegdheden. Elke bal die de antenne raakt, moet je aangeven middels het wijzen met je wijsvinger van een gestrekte arm naar de antenne, de vlag de hoogte in brengen en één keer naar links en één keer naar rechts zwaaien T12 (4). Let op: de zijband behoort niet tot de antenne! Het is dus niet fout als de zijband door de bal geraakt wordt! Alleen het raken van de antenne zelf is fout. In de praktijk kan het voorkomen dat de natuurlijke balbaan wordt beïnvloed door de antenne die in de zijband is bevestigd, dan is dat wel fout.

Wanneer de bal eerst de handen van de blokkeerder en vervolgens de antenne raakt of andersom, dien je als lijnrechter deze bal aan te geven door met de vlag te zwaaien en naar de antenne te wijzen T12 (4). Hetzelfde geldt voor spelregel 27.2.1.6 (speler raakt antenne aan).

Wanneer de bal, nadat een team de bal voor de 1^e, 2^e of 3^e keer geraakt heeft, aan de eigen kant uitgaat, {de bal raakt de grond buiten de lijnen van het speelveld, raakt een voorwerp buiten het speelveld (bank, stoelen, scheidsrechtersstoel, tv-camera, muur, tellertafel, boarding, tribune), het plafond of een persoon die niet aan het spel deelneemt}, dan gebruikt de scheidsrechter teken T11 (24) (“bal is aangeraakt”) en de lijnrechter teken T12 (3) (“bal is aangeraakt”). Zie ook de toelichting in de HIA bij regel 28.6 en bij het teken T12 (3) “bal is aangeraakt” in bijlage 1 en in bijlage 2 van dit document.

Wanneer de bal, nadat een team de bal voor de 1^e, 2^e of 3^e keer geraakt heeft, aan de andere kant van het net uitgaat nadat de bal het net heeft gepasseerd en vervolgens een voorwerp buiten het speelveld, het plafond of een persoon die niet aan het spel deelneemt, raakt, wordt deze bal “uit” gegeven. Zie spelregel 8.4.2 en bijlage 2.

De bal is altijd “uit” volgens de spelregels (spelregel 8.4.3) wanneer de bal een antenne, de spandraden, de paal of het net buiten de zijbanden raakt. Zie ook bijlage 2 op blz. 21 over de tekens bij “bal uit” en “bal is aangeraakt”.

Indien de bal door team A geheel of gedeeltelijk buiten de passeerruimte om gespeeld wordt en nog teruggespeeld kan worden vanuit de vrije zone van team B, moet je pas vlaggen indien de bal niet correct terugkomt naar de speelhelft van team A. Zie paragraaf 2.6 van dit document “de bal buiten de antenne”.

In het huidige volleybal wordt de bal geregeld van de grond gehaald door middel van een zogenaamde “pancake-ball”, een hand die plat op de grond voorkomt dat de bal de grond raakt en de speler weet daarmee de bal te redden. Indien de bal echter de grond raakt en je bent hier absoluut zeker van, dan geef je dit resoluut aan door middel van het “in”-teken T12(1).

Wanneer er **vier lijnrechters** aanwezig zijn, dan geeft de lijnrechter die verantwoordelijk is voor de achterlijn van waar de service plaatsvindt, de voetfouten van de serveerder aan. Wanneer er **twee lijnrechters** aanwezig zijn, neemt de lijnrechter bij de serverende partij de voetfouten voor zijn rekening.

Bij de service let je, in een licht voorovergebogen houding, op de achterlijn. Een eventuele voetfout die door de serverende speler gemaakt wordt, is voor jou wanneer het team aan jouw kant serveert. Je geeft teken T12 (4) aan en je wijst de achterlijn aan. Deze voetfout is ook ter beoordeling voor de 1^e scheidsrechter. De 1^e scheidsrechter moet hier ook voor fluiten als de lijnrechter deze voetfout niet waarneemt.

2.2. Samenwerking

Altijd geldt dat je bij elke beslissing je teken even moet aanhouden en oogcontact houdt met de 1^e scheidsrechter. De 1^e scheidsrechter dient te fluiten zodra er een fout gemaakt wordt; hij kijkt naar “alle” andere officials en geeft zijn beslissing aan. Tot op dat moment moet je als lijnrechter dan ook je beslissing, middels het juiste teken, aanhouden. Direct na de beslissing van de 1^e scheidsrechter stop je met het teken aan te geven en neem je je uitgangshouding weer aan, ongeacht de beslissing die de 1^e scheidsrechter neemt. Je blijft niet aandringen middels je teken aan te houden of te herhalen. Alleen wanneer de 1^e scheidsrechter bij enige mate van twijfel of protest dit aan jou als lijnrechter vraagt, herhaal je jouw teken om je waarneming nog eens aan te geven. Dus niet op verzoek van spelers of coaches!

Mocht tijdens de wedstrijd de 1^e scheidsrechter een andere beslissing nemen dan jij als lijnrechter hebt aangegeven, dien je als lijnrechter je professioneel op te stellen. Dat betekent niet afkeurenswaardig kijken of anderszins negatief reageren, maar je gaat meteen in de uitgangshouding staan en je praat er na afloop van de wedstrijd samen over.

Wanneer je als lijnrechter niet ziet of dat de bal een voorwerp raakt of wanneer je geen beslissing over de situatie kunt nemen, omdat bijvoorbeeld de bal direct voor je stuitert en je instinctmatig met je ogen knippert, geef je het teken “geen beslissing mogelijk” - armen gekruist voor de borst - T12 (5). Dit teken geef je dan omdat je als lijnrechter in dit geval geen beslissing kunt nemen en dat jij de beslissing aan de 1^e scheidsrechter overlaat. Dat is dan

jammer, maar altijd nog beter, dan dat de 1^e scheidsrechter jou als lijnrechter moet overrulen.

2.3. Positie

Wanneer er twee lijnrechters zijn, staan deze rechts van elk van de beide scheidsrechters, diagonaal tegenover elkaar bij de hoeken van het veld. Iedere lijnrechter controleert hierbij zowel de achterlijn als de zijlijn aan zijn kant van het veld. Lijnrechter 1 staat dan op positie 1, rechts van de 1^e scheidsrechter en lijnrechter 2 staat dan op positie 2, rechts van de 2^e scheidsrechter.

Bij vier lijnrechters worden de posities genummerd vanaf de rechter positie gezien vanuit de 1e scheidsrechter. De lijnrechters op positie 1 en 3 staan in het verlengde van de lange zijlijnen en lijnrechters op positie 2 en 4 staan in het verlengde van de achterlijn.

Het kan voorkomen dat bij het begin van een wedstrijd slechts één lijnrechter, in plaats van twee lijnrechters, beschikbaar is, óf dat in de loop van de wedstrijd door welke oorzaak dan ook, één van de twee lijnrechters uitvalt. Die ene lijnrechter dient zich dan schuin tegenover de 1e scheidsrechter op te stellen, op positie 3.

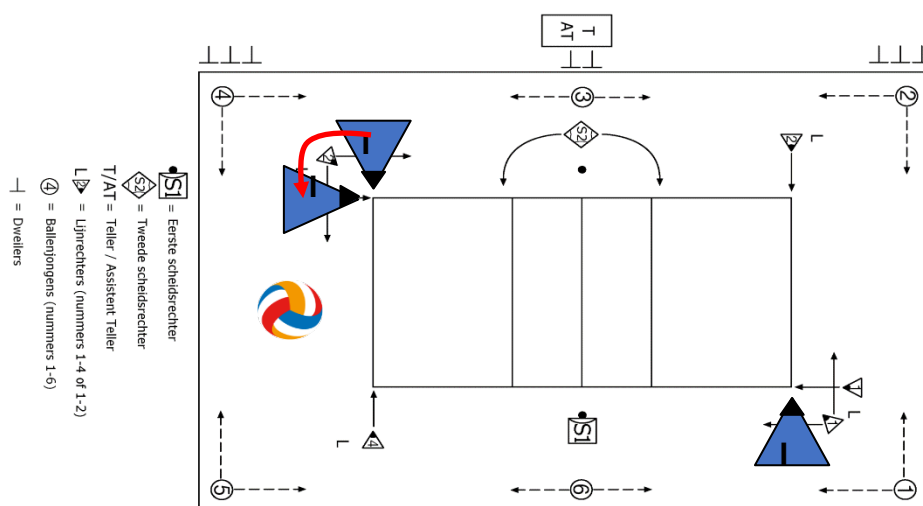
In geval dat een wedstrijd met vier lijnrechters geleid wordt, is er meestal een reserve lijnrechter aanwezig die bij afwezigheid van een aangewezen lijnrechter of bij uitval van een lijnrechter de opengevallen plaats inneemt.

Het is leerzaam en zinvol dat een nieuwe, onervaren lijnrechter zich aan de kant van de eerste scheidsrechter opstelt, op positie 1.

Als lijnrechter stel jij je dynamisch op. Je blijft, zeker in de Nederlandse competitie met **twee lijnrechters**, ± 2 meter uit de hoek te gaan staan en je probeert beide lijnen, achterlijn en zijlijn, vanuit die positie optimaal te bekijken. Je beweegt in een hoek van 90°. En wel als volgt: als het team aan jouw kant serveert, ga je in het verlengde van de achterlijn staan. Dit doe je om te kijken of dat er geen voetfout wordt gemaakt door de serveerder m.b.t. het raken of overschrijden van de achterlijn. Je verplaatst je direct na het uitvoeren van de service naar het verlengde van de zijlijn om te kijken of de bal “in” of “uit” gaat op de totale zijlijn.

Gedurende de rally switch je steeds naar de lange lijn als het team aan jouw kant van het net aanvalt en je switcht naar de achterlijn als het team aan jouw kant verdedigt. Indien het team aan de andere kant van het net serveert c.q. aanvalt, stel jij jezelf op in het verlengde van de achterlijn om te kijken of de bal “in” of “uit” gaat m.b.t. de achterlijn. Wél eerst kijken of dat de bal niet wordt aangeraakt alvorens hij “uit” gaat.

Buiten het feit, dat dit continu mee bewegen tijdens een rally, een grote mate van juistheid in je beslissingen met zich meebrengt, geeft het ook blijk, voor spelers en publiek, van alertheid en betrokkenheid. Dat komt de totale leiding van deze wedstrijd, door jullie als officials gezamenlijk, alleen maar ten goede.

Voorkom dat een speler wordt gehinderd in de actie om de bal te spelen. Stap uit de baan van de bal indien deze op je afkomt. De spelers hebben binnen de speelruimte altijd voorrang om de bal te spelen.

Samengevat: in geval van **twee lijnrechters**:

- indien het team aan jouw zijde aanvalt, concentreer jij je op de zijlijn,
- indien het team aan jouw zijde verdedigt, concentreer jij je hoofdzakelijk op de achterlijn.

Verplaats je steeds in het verlengde van de betreffende lijn welke jij dient waar te nemen.

Bij **vier lijnrechters** staat elke lijnrechter in het verlengde van zijn lijn circa 2 meter uit de hoek om de lijn goed te kunnen zien.

- Lijnrechter 1 staat rechts van de 1^e scheidsrechter en is verantwoordelijk voor de zijlijn aan de kant van de 1^e scheidsrechter.
- Lijnrechter 2 staat links van de 2^e scheidsrechter en is verantwoordelijk voor de achterlijn en de serveerders aan de linkerkant van de 2^e scheidsrechter.
- Lijnrechter 3 staat rechts van de 2^e scheidsrechter en is verantwoordelijk voor de zijlijn aan de kant van de 2^e scheidsrechter.
- Lijnrechter 4 staat links van de 1^e scheidsrechter en is verantwoordelijk voor de achterlijn en de serveerders aan de linkerkant van de 1^e scheidsrechter.

Indien de serveerder nabij veldpositie 5 gaat opslaan, moet je als lijnrechter hiervoor ruimte maken en loop je achteruit in het verlengde van de lijn waar je op moet letten.

In het geval van **twee lijnrechters** zal de betreffende lijnrechter zijn positie iets verder richting de reclameborden in moeten nemen in het verlengde van de achterlijn. Zodra er geserveerd is, is het van belang om snel weer terug te gaan naar de uitgangspositie op circa 2 meter dicht bij de hoek van het veld en niet op de extra afstand van het veld te blijven staan.

In het geval van **vier lijnrechters** zal de betreffende lijnrechter zijn positie zodanig moeten innemen dat hij zich altijd achter de serveerder bevindt in het verlengde van de zijlijn. Zodra er geserveerd is, is het van belang om snel weer terug te gaan naar de uitgangspositie op circa 2 meter in het verlengde van de zijlijn en niet op de extra afstand van het veld te blijven staan.

De positie tijdens een time-out, is in de hoek van de vrije zone. Tijdens de pauze tussen 2 sets in ga je in de hoek buiten de reclameborden staan. Dat geeft ruimte aan de spelers die zich willen opwarmen. Let erop, als er reclameborden staan, dat je niet vlak voor een reclamebord gaat staan, maar je positie inneemt tussen 2 reclameborden in. Houd rekening met een ballenkind dat ook in de hoek van de speelruimte zit.

Wanneer bij een wedstrijd het Challenge systeem wordt gebruikt, waarbij camera's op de lijnen staan gericht, moet je als lijnrechter een dusdanige positie innemen dat je het zicht van de camera's niet belemmert. Hierdoor blijven de camerabeelden op zo'n 20 tot 30 cm naast de lijnen beschikbaar, wanneer de bal daar het speelveld raakt.

Niet op alle lijnrechterposities hoeft een camera te staan. De lijnrechter die in het zicht van een camera staat, neemt in zijn positie ongeveer een stap opzij, naar de binnenkant van zijn lijn, zodat de lijnrechter vanuit deze aangepaste positie, het beste zicht behoudt op de lijn. Wanneer je als lijnrechter aan de buitenkant zou gaan staan van de lijn, ontnemt de bal mogelijk het zicht op de lijn.

2.4. Houding

De uitgangshouding is altijd, zowel bij rechtshandigen alsook bij linkshandigen: de linkervoet staat voor de rechtervoet en de lijnrechter houdt de vlag in zijn rechterhand. Wanneer je geen teken hoeft aan te geven, houd je de vlag vlak langs de rechter broekspijp. De vlag wijst recht naar beneden. Probeer ontspannen te staan. Zodra de bal in het spel is, neem je een licht gebogen houding aan en kijk je geconcentreerd naar jouw lijn(en). Zodra je een teken geeft, sluit je eerst je voeten aan, gaat volledig rechtop staan, geeft het juiste teken aan en kijk je naar de 1^e scheidsrechter. Je houdt veel oogcontact met de 1^e scheidsrechter, ook tussen de rally's in en zeker tijdens een spelonderbreking of tussen 2 sets in.

Zorg ervoor dat je er alert en actief bij staat. Laat je niet verleiden door het spel of andere gebeurtenissen op of rondom het speelveld. Ga niet op in het spel, maar houd je aan je takenpakket!

Geef de tekens, indien mogelijk, aan met een gestrekte arm, gestrekte pols en houd de vlag recht omhoog of omlaag. Geef je teken snel na einde rally of bij een gemaakte fout. Bij het vlaggen mag er geluid van de vlagbeweging gehoord worden!

Ga niet te ver van de lijn(en) waarover je moet oordelen af staan, maar ook weer niet te dicht bij de hoek van het speelveld staan. Ga zó staan dat je zelfs de moeilijkste ballen kunt beoordelen. Neem een licht voorovergebogen houding aan tijdens de rally. Laat zien dat je “hongerig” bent naar het resultaat van de rally.

Bij teken 4 zijn er 5 acties (breng de vlag omhoog, wijs met je linkerhand, je zwaait 1 keer naar links, je zwaait 1 keer naar rechts en de vlag gaat weer naar beneden) en niet meer.

Wijs met je wijsvinger naar een lijn of een object, wijs nooit met je wijsvinger naar een speler. Zo nodig wijs je een speler aan met de volle hand met gesloten vingers.

Ga bij einde rally meteen gestrekt staan, plaats de voeten naast elkaar en geef rechtopstaand het juiste teken aan met de vlag, indien je een teken moet geven.

Als je géén teken hoeft te geven, ga je in de uitgangshouding staan.

Kijk de 1e scheidsrechter altijd aan bij het geven van een officieel teken.

Samengevat:

Voor aanvang service

Team aan jouw kant gaat serveren	Ga staan in het verlengde van de achterlijn om een mogelijke voetfout te kunnen zien, daarna neem je meteen je positie in, in het verlengde van de zijlijn om te zien of de bal eventueel “in” dan wel “uit” valt
Team aan jouw kant ontvangt de service	Ga staan in het verlengde van de achterlijn om te zien of de bal “in” dan wel “uit” valt

Tijdens de rally

Team aan jouw kant valt aan	Ga staan in het verlengde van de zijlijn om te zien of de bal “in” dan wel “uit” valt
Team aan jouw kant verdedigt	Ga staan in het verlengde van de achterlijn om te zien of de bal “in” dan wel “uit” valt

Meteen na de rally

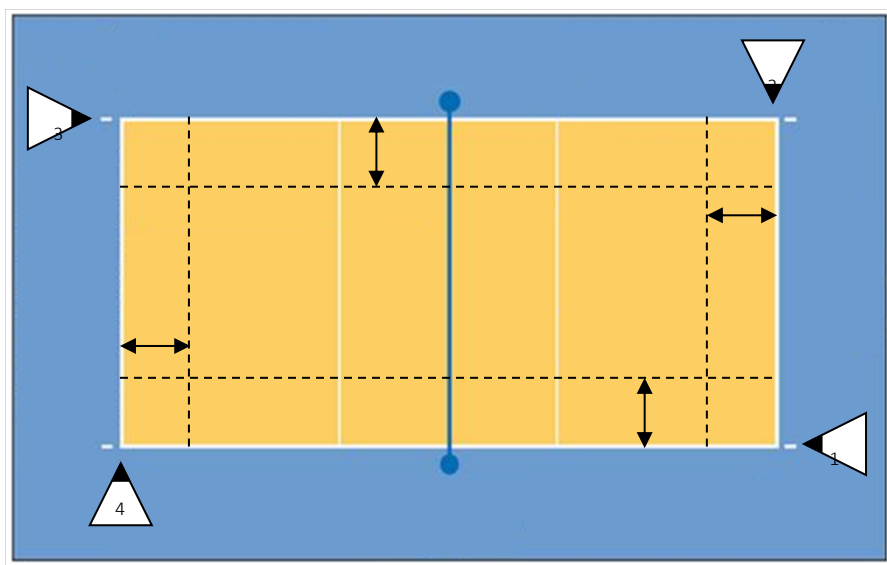
Je geeft wél een teken	Vanuit de gebogen houding ga je meteen gestrekt staan, beide voeten aaneengesloten naast elkaar, je geeft correct het juiste teken aan en je kijkt naar de 1 ^e scheidsrechter
Je geeft géén teken	Vanuit de gebogen houding ga je meteen gestrekt staan, beide voeten aaneengesloten naast elkaar, je geeft geen teken aan, je houdt de vlag naast je rechter broekspijp en je kijkt naar de 1 ^e scheidsrechter

2.5 Verantwoordelijkheden

Jouw gebied van aangeven bij een bal “in” of “uit” ligt op 1,5 tot 2 meter vanaf de lijn(en) waar je voor staat.

Probeer te allen tijde te voorkomen dat je een teken geeft bij een ‘close-call’ op een lijn die niet tot jouw verantwoordelijkheid behoort.

Bij een bal, die midden in het speelveld valt zal de scheidsrechter jouw ondersteuning niet nodig hebben. Wil je goed in de wedstrijd zitten, geef je ook hier het “in” teken aan. Maar als je geen teken aangeeft, ga dan meteen in de uitgangshouding staan.

Wanneer de bal “in” is, geeft de lijnrechter die verantwoordelijk is voor de lijn waar de bal het speelveld raakt, het “in” teken.

Wanneer de bal dicht bij een hoek van het speelveld valt, geven de lijnrechters van **beide** lijnen aan hoe de bal valt ten opzichte van hun lijn. Wanneer in dit geval één van de lijnrechters het “uit” teken geeft en de andere lijnrechter geeft het “in” teken, dan is het “uit” teken hierbij bepalend voor de 1e scheidsrechter.

Wanneer de bal “uit” is, geeft de lijnrechter die verantwoordelijk is voor de lijn waar de bal buiten die lijn het speelveld raakt, het “uit” teken.

Wanneer de bal de antenne raakt, geeft de lijnrechter die verantwoordelijk is voor die zijlijn het teken “met de vlag boven het hoofd zwaaien en met de wijsvinger van je linkerhand de antenne aanwijzen”.

Wanneer een bal door het blok wordt aangeraakt en daarna “uit” gaat, wordt dit aangegeven door de lijnrechter die dit gezien heeft met het teken “bal is aangeraakt”.

Wanneer een bal geheel of gedeeltelijk buiten de antenne om gespeeld wordt naar de vrije zone van de tegenstander, hierna “uit” gaat of niet teruggespeeld wordt volgens de

spelregels door datzelfde team, dan wordt dat aangegeven met het juiste teken door de lijnrechter die de bal op zich af ziet komen.

Wanneer een veldspeler (m.u.v. de serveerder) tijdens de service buiten het speelveld staat, wordt dit volgens spelregel 27.2.1.4 aangegeven door de lijnrechter die verantwoordelijk is voor de lijn die door de veldspeler overschreden wordt.

De lijnrechter die verantwoordelijk is voor de achterlijn controleert ook of de serveerder niet het speelveld raakt op het moment van het raken van de bal bij de service.

Om goed in de wedstrijd te blijven is het raadzaam om alle ballen die tot jouw verantwoordelijkheid horen, na elke rally te blijven aangeven.

Het is best wel lastig voor lijnrechters om op het juiste moment je hoofd te bewegen en je ogen te laten kijken naar jouw achterlijn wanneer je de bal volgt en plots gefocust moet zijn op die achterlijn. Wanneer de aanval tijdens een rally vanuit jouw positie plaatsvindt aan de andere kant van het net en jij dus verantwoordelijk bent voor de achterlijn van jouw speelhelft, helpt het om geconcentreerd te blijven op die achterlijn door regelmatig te kijken naar de bal in het spel en naar die achterlijn. Zodra de bal uit de aanval dan richting achterlijn gaat ben je met je ogen sneller bij die achterlijn dan de bal en kun je beter waarnemen of de bal de lijn raakt of niet.

Wél eerst kijken of de bal geraakt is door het blok of niet.

Wanneer je de zijlijn moet observeren kijk je meestal meer tegelijk in de richting van de bal en de zijlijn en hoef je dus minder je hoofd te bewegen.

Hoef je echter geen teken te geven, neem dan meteen je uitgangshouding aan voor de volgende rally, maar blijf wel kijken naar de 1^e scheidsrechter. Ook al kijkt de 1^e scheidsrechter niet na elke rally naar jou, jij zoekt continu oogcontact. Zo blijf je actief en betrokken bij het verloop van de wedstrijd.

In geval van **vier lijnrechters** dien je altijd je eigen lijn te observeren en geen waarnemingen met betrekking tot een andere lijn aan te geven, behalve bij het aangeven van een aangeraakte bal die via een andere lijn het speelveld verlaat. Bij touchés moet de lijnrechter die op de lijn staat waar bal overheen gaat in ieder geval het touché teken geven. Bij bloktouché kunnen overige lijnrechters ondersteunen afgaande op hun eigen waarneming, dus zowel de ballen die naar je toe komen, als de ballen die van je afgaan.

2.6 Bal buiten de antenne

Wanneer de bal geheel of gedeeltelijk buiten de antenne om in de richting van de vrije zone van de tegenstander gaat, mag deze binnen de mogelijkheid van 3 x spelen worden teruggespeeld naar de eigen speelhelft mits:

- de speler die de bal terughaalt, het speelveld van de tegenstander niet raakt. Doet hij dit wel, dan is dat "het speelveld van de tegenstander raken" en dit wordt aangegeven door de scheidsrechter met teken T11 (22) "de betreffende lijn aanwijzen" en wordt de betreffende lijn aangewezen. **De lijnrechter geeft hierbij geen teken aan!**
- de teruggespeelde bal aan dezelfde kant geheel of gedeeltelijk buiten de antenne om naar de eigen speelhelft wordt teruggespeeld. Komt deze bal niet meer terug vanuit de vrije zone van de tegenstander, dan wordt teken "uit" T11 (15) door de scheidsrechters en wordt teken "met vlag zwaaien en antenne of voorwerp aanwijzen" T12 (4) door de lijnrechter gegeven.
- de tegenstander gedurende deze actie om de bal te spelen niet gehinderd wordt. Gebeurt dit toch dan wordt dit als "bal is aangeraakt" aangegeven met teken T11 (24) door de scheidsrechters. **De lijnrechter geeft hierbij geen teken aan!**

Als de bal buiten de antenne om wordt gespeeld en meteen binnen of buiten de vrije zone van de tegenstander terecht komt, een speler of voorwerp raakt of bijvoorbeeld direct op de tribune terecht komt, dan is deze bal "uit". De lijnrechter geeft in dat geval teken "uit" T12 (2) aan en **niet** het teken "met vlag zwaaien en voorwerp aanwijzen" T12 (4).

Als de bal buiten de antenne om wordt gespeeld en binnen het speelveld van de tegenstander terecht komt (aanval buiten de antenne om) of in de rally blijft, wordt wél teken "met vlag zwaaien en antenne of voorwerp aanwijzen" T12 (4) gegeven.

Als de bal buiten de antenne om naar de vrije zone van de tegenstander wordt gespeeld en deze bal wordt daarna binnen de passeerruimte teruggespeeld, geeft de lijnrechter teken "met vlag zwaaien en antenne of voorwerp aanwijzen" T12 (4) aan.

Indien de bal echter buiten de antenne om gespeeld wordt en eventueel nog teruggehaald kan worden vanuit de vrije zone van de tegenstander, dien je enkel te vlaggen, indien de bal niet correct (dat wil zeggen niet geheel of gedeeltelijk weer buiten de antenne om) terugkomt, naar de zijde van de ploeg die de bal het laatst gespeeld heeft. Je vlagt dan voor deze gespeelde bal met het teken "met vlag zwaaien en antenne of voorwerp aanwijzen" T12 (4) zodra de bal binnen de antenne door teruggespeeld wordt of een voorwerp raakt buiten de vrije zone van de tegenstander.

Wanneer de bal binnen de passeerruimte naar de vrije zone van de tegenstander gaat en een speler probeert deze bal nog terug te halen, geeft de lijnrechter teken "met vlag zwaaien en antenne of voorwerp aanwijzen" T12 (4) aan zodra die speler de bal raakt.

2.7 Fairplay

Volleybal is een emotioneel spel. Spelers en teamstafliden kunnen dan ook emotioneel reageren. De mate waarin dit gebeurt, hangt zeker af van de persoon als lid van het team, het moment in de wedstrijd, de stand in de set/wedstrijd en veel andere zaken. Wees je bewust van wat je eigen tolerantiegrens is en ga, indien deze overschreden wordt, naar de 1^e scheidsrechter met de juiste toelichting op hetgeen er gebeurd is. Hij zal dan gepaste maatregelen nemen. Bekende drieletterwoorden zijn en blijven beledigend en daarop moet dan ook overeenkomstig de spelregels gehandeld worden.

Zoek nooit contact met het publiek, met een trainer/coach of met wisselers. Je voorkomt hiermee problemen.

3. Na de wedstrijd

Na afloop van de wedstrijd melden de lijnrechters zich direct bij de tellertafel waar zij door de scheidsrechters, de aanvoerders en het (technisch) jurylid (indien aanwezig) bedankt worden voor hun werk als lijnrechter bij deze wedstrijd. Zij hoeven geen wedstrijdformulier te ondertekenen.

In de eredivisie is het de bedoeling dat de lijnrechters aanwezig zijn direct na de wedstrijd bij de nabespreking tussen de 1e scheidsrechter/het jurylid en de lijnrechters én eventueel ook bij de nabespreking tussen het jurylid en de 1e en de 2e scheidsrechter. Dit verhoogt de betrokkenheid en het respect voor elkaars functioneren. Het geeft tevens de gelegenheid aan de scheidsrechters om, in gezamenlijk overleg, onder toezicht van het jurylid, tot een waardeoordeel over de lijnrechters te komen.

Of de nabespreking in een kleedlokaal of in een aparte ruimte plaatsvindt, hangt af van de plaatselijke situatie. Het jurylid bepaalt in overleg met de scheidsrechters het tijdstip waarop dat gebeurt, bijvoorbeeld nadat iedereen zich heeft omgekleed. Hier gaat de voorkeur naar uit, omdat dan iedereen de gelegenheid heeft gehad, even wat afstand van de wedstrijd te hebben kunnen nemen.

De 1^e scheidsrechter vult het beoordelingsformulier van de lijnrechters in. Het jurylid geeft desgewenst zijn advies over de diverse onderdelen van het beoordelingsformulier aan de 1^e scheidsrechter. De 1^e scheidsrechter geeft een waardeoordeel via AIS over het functioneren van de lijnrechters. De lijnrechter geeft via AIS zijn reactie op de feedback van de 1^e scheidsrechter.

Het jurylid vult een eigen formulier in over de 1^e en 2^e scheidsrechter, maar niet over de lijnrechter. De beoordeling van de lijnrechter valt onder de eindverantwoordelijkheid van de 1^e scheidsrechter.

4. Bij internationale wedstrijden

De lijnrechter internationaal wordt aangewezen door de nationale aanwijzer lijnrechters in overleg met de voorzitter Werkgroep Arbitrage.

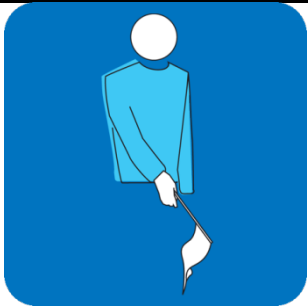
Bij aanwijzing voor internationale wedstrijden wordt ook rekening gehouden met internationaal geldende criteria:

- beschikbaarheid
- ranking
- uitstraling
- leeftijd
- buikomvang mannen <102 cm, vrouwen <88 cm

Bij alle internationale wedstrijden voorziet het jurylid, de supervisor of de wedstrijdorganisatie de lijnrechter van de nodige instructies voor deze wedstrijd.

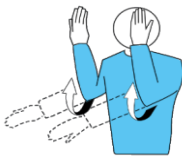
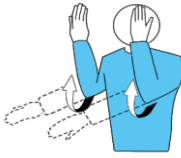
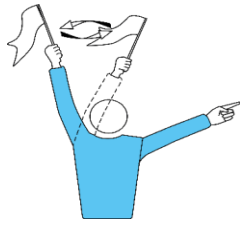
- De lijnrechter meldt zich uiterlijk 60 minuten voor de officiële aanvangstijd van de wedstrijd bij het jurylid, de supervisor of bij de wedstrijdorganisatie.
- Het is mogelijk dat bij internationale wedstrijden 45 minuten voor aanvang van de wedstrijd een alcoholcontrole in de kleedruimte plaatsvindt. Of zelfs een medische keuring, indien een arts toegewezen is door FIVB of CEV aan het toernooi.
- Internationaal is het niet altijd gebruikelijk dat de lijnrechters bij de presentatie van de teams en de scheidsrechters mee het veld op gaan. Dit kan per wedstrijd en per toernooi verschillend zijn.
- Of je kijkt als official naar de vlag tijdens de volksliederen óf je kijkt naar de tellertafel, ook dat wordt dan vooraf met alle officials afgestemd. Soms wordt dat ook bepaald door de plaats van de aanwezige tv-camera's bij een live tv-uitzending.
- Internationaal gaan de lijnrechters meteen naar hun aangewezen plaatsen wanneer de 1^e en 2^e scheidsrechter voor hun presentatie naar het midden van het speelveld gaan.

Bijlage 1: Tekening 12, de officiële lijnrechtertekens aangevuld met speciale aandachtspunten

Betreft	Tekens te geven door de lijnrechter	
Bal "in". Relevante spelregels 8.3, 27.2.1.1	Met de vlag naar beneden wijzen. <i>Hier niet wijzen naar de plaats waar de in-/uitbal op de grond komt, maar geef altijd hetzelfde teken aan. Wijs met 2 lijnrechters altijd richting het midden van jouw speelhelft.</i> <i>Wijs met 4 lijnrechters altijd richting jouw lijn.</i> <i>Geef het vlagsignaal met gestrekte arm en niet te horizontaal.</i>	
Bal "uit". Relevante spelregels 8.4.1, 27.2.1.2	Met de vlag recht omhoog wijzen. <i>Naar het plafond wijzen met gestrekte arm. Je arm niet voor je gezicht houden. Eventueel je wijsvinger gestrekt op de stok van de vlag leggen. Geef het teken recht omhoog en let erop dat de vlag ook recht omhoog wijst.</i>	
Bal is aangeraakt. Relevante spelregel 27.2.1.2	De vlag omhoog steken en de bovenkant van de vlag met de handpalm van de linker hand aanraken. Zorg dat je de top van de vlag onder ooghoogte houdt, en dat je altijd oogcontact met de 1^e scheidsrechter houdt.	

Betreft	Tekens te geven door de lijnrechter		
- Bal gaat buiten de passeerruimte over het net; - Bal raakt een antenne of een voorwerp buiten het speelveld; - Voetfout serveerder. Relevante spelregels 8.4.2, 8.4.3, 8.4.4, 12.4.3, 27.2.1.3, 27.2.1.4, 27.2.1.6, 27.2.1.7	Met de vlag boven het hoofd zwaaien en met de wijsvinger van je linkerhand de antenne of de achterlijn aanwijzen. <i>De vlag de hoogte in brengen, één keer naar links, één keer naar rechts zwaaien en de vlag weer langs je broekspijp houden.</i> <i>Met vlag zwaaien en het voorwerp aanwijzen dat de bal raakte.</i> <i>Zoek oogcontact met de 1e scheidsrechter om te zien of hij jouw teken ook heeft waargenomen.</i>		
Geen beslissing mogelijk. Relevante spelregel 27.2.1, 28.2.	Beide armen heffen en de onderarmen met open handen voor de borst kruisen. Handpalmen wijzen naar het lichaam toe. <i>De vlag blijft in de rechterhand.</i> <i>De linkerhand blijft open met de handpalm naar het lichaam gekeerd.</i>		

Bijlage 2: Toelichting teken 'bal is aangeraakt'

Tekens	Bal is aangeraakt	Uit / lijnrechter uit teken	Uit / lijnrechter zwaaien & wijzen
Scheidsrechter			
	T11 (24)	T11 (15)	T11 (15)
Lijnrechter			
	T12 (3)	T12 (2)	T12 (4)
8.4.1 Het deel van de bal dat de grond raakt, geheel buiten de grenslijnen ligt			
1. direct nadat de bal door de passeerruimte is gegaan zonder te zijn geraakt (direct uit)		X	
2. nadat de bal is geraakt (1x, 2x, 3x)	X		
8.4.2 De bal een voorwerp buiten het speelveld raakt			
· bank / stoelen			
· scheidsrechterstoel			
· TV camera			
· muur			
· tellertafel			
· boarding			
· tribune			
1. direct nadat de bal door de passeerruimte is gegaan zonder te zijn geraakt (direct uit)			X
2. nadat de bal is geraakt (1x, 2x, 3x)	X		
8.4.2 De bal het plafond raakt			
1. direct nadat de bal door de passeerruimte is gegaan zonder te zijn geraakt (direct uit)			X
2. nadat de bal is geraakt (1x, 2x, 3x)	X		
8.4.2 De bal een persoon die niet aan het spel deelneemt raakt			
· 1e scheidsrechter			
· 2e scheidsrechter			
· coach (in vrije zone)			
· assistent coach (op de bank)			
· teller			
· ball retriever			
· floor mopper			
· spectator			
1. direct nadat de bal door de passeerruimte is gegaan zonder te zijn geraakt (direct uit)			X
2. nadat de bal is geraakt (1x, 2x, 3x)	X		
8.4.3 De bal raakt de antenne			X
8.4.3 De bal raakt de spandraden			X
8.4.3 De bal raakt de paal			X
8.4.3 De bal raakt het net buiten de zijbanden			X
8.4.4 De bal het verticale vlak van het net geheel of zelfs gedeeltelijk buiten de passeerruimte passeert			X